

FEJÉRMEGYEI NAPLÓ

Novam ephemeriden, cui titulus „Fejérmegyei Napló“ a vobis institutum ad catholicorum partium proposita promovenda, id equidem probamus libenter. (Az ártalok katolikusok térekvésének előmozdítására „Fejérmegyei Napló“ czim alatt létesített új lapot mi örömmel helyesljük.) XIII. Leó pápa Zichy Nándor grófnak 1897. 6-án

Előfizetési árak:

Egészévre 12 korona, félévre 6 korona, negyedévre 3 korona.

Egyes szám ára 10 fillér.

Megjelenik minden kedden, csütörtökön és szombaton.

Szerkesztőség: Jókai-utca 10.

Kiadóhivatal: DEBRECZENYI GYULA-KÖNYVNYOMDÁJA (Iskola-utca 4. sz.)

48-as néppárt.

(x) A Székesfehérvár és Vidéke kihorant.

Az a Székesfehérvár és Vidéke, mely egykor régen a függetlenségi és 48-as eszmék zászlóhordozója volt, aztán bak-sisért áruba bocsátotta magát, Vekerle után támogatta a legnagyobb politikai kalózt, Bánffy Dezsőt, most alázatosan csóválja a farkát Széll Kálmánnak és ha Széll Kálmánt az idők szele le fogja sodorni a miniszterelnöki székből, alázatosan fog aportirozni a jövőbeni miniszterelnöknek; az a Székesfehérvár és Vidéke, a mely, mint multja mutatja, pénzért mindenre kapható, az a Székesfehérvár és Vidéke most kihorant. És ki ellen rohan ki? Talán senki sem fog csodálkozni, ha megmondom, hogy a néppárt ellen fordított a rozsdás, ócska fegyverét. Beszél „Magyarország legnagyobb politikai szegényéről, a 48-as néppártól“, beszél „anlikusokról és ultramontánok fekete seregéről, sötét reakzióról“, szóval fölszedi a pesti zsidó ujságcsináló gyerekektől rég elvetett tollakat, dug melléje egy-két pávatollat diszül és végigéskedik olvasni előtt. Nézz oda ő bámul világ, tátsd ki a szádát és csodákozzál, hisz a szabadelvűség mindenkor eladó bajnokairól van szó, a kik kopott fringijukkal akár a számalommal is vivnak bátor és rettenthetetlen harczot.

A szegényke persze elkésett nagyon. Ő még most is ott tart, hogy a fekete reakzionárius, ultramontán, hazaáruló, Magyarország szegénye stb. diszjelzők és sarokba állitanak valakit. Azt hiszi szegényke, hogy e miatt valaki ma még meg is tud ijedni, pláne ha ő harsogtatja. Ő persze szegényke még mindig nem tudja, hogy ezek a frázisok már az unalomig agyon vannak csépelve, ő még nem tudja, hogy Magyarország virágát, az egyetemi ifjuságot is végigköpködték ezekkel a jelzőkkel a zsidógyerekek, azok pedig mosolyogtak rajtuk és büszkék voltak a diszítő jelzőkre. Mert hát tetszik tudni, vannak gyalázások, a melyek bizonyos emberektől csak dicséretszámba mennek.

De hát miért is agyarkodik olyan nagyon a liberálisizmus fehérvári véd-bástyája?

Markos Gyula, a Herkó Péter szerkesztője a maga szakálára összetakolt egy programot az Ugron párt és a néppárt programjából és elnevezte azt a 48-as néppárt programjának. Egy viczslap szerkesztőjétől ezt mindenki

viczeznek vette, és nem komoly dolognak. Szépen napirendre is térnek fölötte. Legfeljebb egy pár zsidógyerek örül neki, mert van újra miről írni, szidhatják az ő rémüket, a néppártot, beszélhetnek annak iszonyu bomlásáról — mert hát éhes disznó makkal álmodik — ezen képen cselekszik fentiszteelt laptársunk, a helybeli liberálisizmusok oltalmazója, bevehetetlen védbástyája is. Fölteszi a pápaszemet és mond kemény dolgokat a maga szíve megkönnyebbitésére. Jó-akaróinak, pártfogóinak megsimogatására és a mi fő: lapjának megtöltésére, de a mi a legfőbb, mindenkinek mulattatására. Űti a 48-as néppártot.

Azt mondja, hogy ez a párt Magyarország legnagyobb szegénye. Később aztán olyanformát is petyeg, hogy a székesfehérváriak, a mikor 96-ban Kalocsay Alánt képviselőjüknek megválasztották, körülbelül ilyen 48-as néppárti elveket vallottak. No tehát piruljatok ti székesfehérvári választók, bujjatok a föld alá, mert hiszen ti Magyarországnak legnagyobb szegénye vagytok! Ó, hogy a föld el nem nyelt benneteket, mikor ily irtózatot hazaárulási bűnre vetemedtetek! Sülyedjete el, de azonnal, a Székesfehérvár és Vidéke, a helybeli kormánypárt védőangyala mondja ezt tinéktek. De milyen jó is, hogy ezt is fölfedezte. Ha megérjék, még a Kolumbus tojását is talpra állítja!

Sorra veszi aztán annak a 48-as néppártnak a programpontjait. Igyekszik elhinni, hogy a kormány már a leg-többjéig úgy is megvalósította, tesztem a börze súlyos megadóztatását. Legyen jó neki, ha ennyivel is megelégszik. Sőt ajánljuk is, hogy valahogyan ne is rugdalózzék ám a börze ellen, mert azt tudhatja nagyon jól, hogy egy olyan mindenkori telivér liberális lapnak, mint a milyenek az elveihez örökké hű Székesfehérvár és Vidéke magát vallani szokta, nem jó ám a zsidó bácsikat piszkálni holmi börzeadóztatásokkal, kisiparosok, kiscgazdák védelmével, mert azok hirtelenkezű emberek, könnyen beleynulnak a zsebükbe és könnyen nem adnak belőle semmit.

Végül összecsapja a kezeit és szent borzalommal hívja tanunak a liberálisizmust, hogy ime a 48-as néppárt a választói jogot ki akarja bővíteni, sőt azt meri mondani, hogy a nemzetiségeknek is meg kell adni azt, a mihez joguk van. Na kérem, ha ez sem hazaárulás, akkor Jakab legyen a neve. Nemzetiség és jogos érzelmek! Nem tudják még,

hogy ők kivételes polgárai a hazának, hogy nekik csak kötelességeik vannak, de jogaik soha. Így mondják ezt a pesti ujságcsináló zsidógyerekek, sőt a nagy sovén magyar: Bánffy Dezső bácsi is ezt predikálja folyton a Magyar Szószban. Ha pedig azok nem mondanak igazat, akkor nincs igazság a földön.

A magunk részéről csak azt kívánjuk, hogy váljék egészségére ez a kis mérgeledés, azonban nagyon meg ne találja erőltetni magát a mérgeledésben, mert az árt a szépségnek.

Konzerv-gyár.

Mozgalmak, támogatások, gyűlésezések, kiállítások és előkészítések talaján jár manapság a mi iparunk. Nem hatalmas gyártelepek füstölő kéményei, nem műhelyek munkazaja, nem kisipari gépek pergő zakatolása az, a mi egyelőre iparországga avat bennünket, hanem csak az óhajtatások, társadalmi és hatóságai határozatok. De mivel hogy ez uttörője az élelken lüktető ipari életnek, a mennyiben ez most már városunkban s részben megyénkben is kezd érdeklődést kelteni, meg kell ragadni mindenkinélalkozó alkalmat, hogy az eszme testet öltson s a megpendített húr hangja visszhangra találjon mindazoknál, a kik anyagi téren némi garanciát nyújthatnak arra nézve, hogy az első lépés után megteheszük mielőbb a másodikat vagyis végrehatalára a fontolgatások, tervezgetések után tettekkel álljunk elő.

Gyárak létesítését óhajítja mindenki, kapkod utána minden város s mégis uton-utfélén a közönség indolenciájával, de még inkább hazai gyárosaink féltékenységével találkozunk. Ez a két hiba egymást növeli az ipar rovására. Csorlát út gyáriparunk szoliditágn és gazdasági kárt okoz az országnak. Vagy nem ezt tapasztaltuk-e városunkban? Nem akad vállalkozó gyár létesítésére s ha idegenből már komoly jelek látszanak ily irányban, előáll a közönség indolenciája, melyen hajótörést szenved a legkomolyabb jóindulat is. De térjünk a szorosan vett tárgyra.

Füth Pál báró főispán a konzerv-gyár létesítése tárgyában értekezletre hívta össze városunk és megyénk vagyonos embereit, a pénzintézeteket, az érdekelt köröket. Mint a meghívó-level is jelzi, Tschurtschenthaler Alajos bozeni jónévi konzervgyáros városunkban egy gyümölcs, főzélék és huskonzerv-gyárat óhajt létesíteni, a melyre vonatkozólag végleges feltételeit a városi hatósághoz már be is nyújtotta. Miután a feltételek egyik része oly természetű, mely közzgazdasági viszonyainkra befolyást gyakorló erkölcsi testületek, egyesek és a legközelebből érdekelt gazdalközönség hozzájárulását igényli, szükség volt a f. hó 14-én tartott értekezletre, a melyen — öszintén szólva — alig egy-két jelenlevő volt észrevehető, hogy komolyan foglalkoznak a közjólal s hogy hajlandók tovább is menni a pusztaszónál. Ha a gyár létesül, s ha a gyár üzeméhez kötött remények teljesülnek, ugy ez első sorban *Havranek József* polgármester érdeme lesz. Figyelemmel kísérvén ez ügyben működését, örömmel tapasztaltuk azt a sokoldalú s már eddig is eredményteljes munkálkodást, melyet főleg ez ügyben kifejtett s ez ügyet komoly

Mai lapunk 4 oldal.

hozzáértéssel és kötelességtudó lelkes odaadással karolta fel. Szószója volt a gyár létesítésének a törvényhat. közgyűlésén, s most midőn az elnöklő főispán az értekezlet megnyitása után felkérte az ügy ismertetésére, mondhatnók, egy kiterjedt tanulmányt nyújtott elő s rövid, velős szavakkal képét nyújtotta az ügy eddigi stádiumának, jellemezte magát a vállalkozó gyárost, annak családi életét, működését s végül a konzerv-gyár keletkezését s annak előnyeit. Ismertető beszédét bő kivonatban közöljük:

Volt nálunk több gyáros, a legelőnyösebb ajánlatot azonban Tschurtschenthaler Alajos bözeni konzervgyáros tette, a kinek az eddigi magartása igazolja, hogy városunkban komoly törekvései vannak. — A gyárat magyar tőkével akarta létesíteni, a budapesti Iparbank azonban már több helyen annyira igénybe van véve tőkéjével, hogy a kért összeget már nem szavazhatta meg. Egy bizottság, melynek előadó polgármester is tagja volt, tanulmány tárgyává tette a vállalkozó bözeni gyárost s azt tapasztalta, hogy a tulajdonos kitűnő üzletember, finanziaí rendezettek, jó hirnévnek örvend s 10 gyermek atyja, a kik mindannyian a gyár alkalmazottjai. Szedged 30 holdat, Karánsebes 150 hold földet ajánlott a gyárnak, a gyáros azonban meggyenkét e czélra sokkal alkalmasabbnak találja s azért óhajta a gyárat itt létesíteni. A benyújtott feltételek egy részét városunk teljesíti, a mennyiben ingyen telket és téglát megszavazott. A gyáros kieszközölt a kormánytól évi 12000 kor. államségélyt és 15 évi adómentességet, ő belép egész vagyonával egy itt létesítendő betéttársaságba, — ehhez szerez Bicsbül és Bozenből 900000 korona tőkét s a mit a közönségtől kíván, nem egyéb, mint 100000 korona tőke erejéig érdekeltséget. Ez az összeg volna tehát aláírások után javára biztosítandó.

A konzervgyárak eredetét illetőleg Havranek József polgármester előadja, hogy azok 1804. évben Franciaországban keletkeztek; Németországban csak 1840-ben, Braunschweigben pedig a hatvanas években kezdődött a konzervgyártás, gyári jellegét azonban csak az 1870-ik évben kezdték ölteni. 1873-ban Braunschweig hercegségben 6 konzervgyár volt, 1832-ben 23 és ma már 42 van. Deczára a gyárak gyors szaporodásának s az ebből folyó nagy konkurencziának, a gyárak mind virulnak, mert a vidék lakosságának háztartása a gyárak által előállított czikkeket folytán egészen átalakult s mert míg korábban a konzervczikkeket csak a vagyonosabb osztály fogyasztotta, ma már a közép is innét szerzi be szükségletét főleg a főzelék és zöldségmunkákból.

Legjövendőbbek czikk a spárga konzerválása, a miből nem bírnak annyit produkálni, hogy a közönséget kielégítsék. Ma Braunschweig városban és környékén 4 óra járásig terjedő területen 6000 hold terület van spárgával betelepítve, melynek évi termése 60000 mázsa mintegy 2,400,000 márká értékben, míg 1874-ben csak 500 hold volt betelepítve, melynek csak 5600 mázsa teremett. 1874-ben 500 munkás és munkánő volt alkalmazva a spárgaföldeken, ma pedig 8000 asszony és leány foglalkozik ezzel május és június hónapokban. A bab, borsó konzerválása Braunschweigben a hatvanas években kezdődött, majd később a gomba és hús-neműek.

A 42 gyár összes terméke kilogrammos bádóg szelencékben 15 millió darab, melyek értéke 7—8 millió márká.

A munkások és munkánők száma 1874-ben májustól októberig 6—700 volt, 1886-ban 1600, a múlt évben pedig már 5915 volt. Télen, ha csak a hús konzerválása nem ölt nagyobb arányokat, a munkások száma tizedrésze apad le. A konzerválás fő idenye alatt a munkások mintegy 20%-a otthon, saját lakásán dolgozik s csak a preparált árut viszi a gyárba.

Miután Magyarországon még csak egy konzervgyár van, a második pedig csak most épül, a harmadiknak felállítására is jó reménytel kecsegtethet, főleg azokkal a kedvezményekkel, miket a kormány és törvényhatóság adnak, különösen pedig itt, hol a talaj és az éghajlati viszonyok kedvezőek. A nyers termények beszerzési ára is igen előnyös.

A huszkonzerv előállítására kedvezőbb nálunk, mint bármely nyugati tartományban. A kereslet e téren nagyon mondható. Ha a katonaság részére is sikerülne a magyarországi gyáraknak a kormánytól megrendelést kieszközölni, már ez is biztosítaná a gyár eredményes fennállását.

Braunschweig hercegség területe 350000 hektár, ebből kert 7500 hektár, népessége 327000 l. Fejérmegye területe 4156 négyzetkilométer, lakosainak száma pedig 196234. Ha tehát ott 42 ily gyár prosperálhat, úgy joggal remélhető, hogy meggyenkben egy gyár virágzásnak fog örvendeni.

E meggyöző szám adatok után arra kéri Havranak polgármester az értekezletet, hason oda ki-ki, hogy a feltételekét megjelölt 100000 korona betéttársaság a legrövidebb idő alatt a gyár javára biztosítsák annál is inkább, mert e tárgyban még e hó 22-ig a végérvényes nyilatkozatot a gyár tulajdonosával közölnie kell. Majd felkéri Havranak polgármester az elnöklő főispánt s a jelenlevő ifj. Zichy János grófot, hogy ugy anyagilag, mint főleg erkölcsileg kiterjedt ismerettségökkel s katalmas befolyásukkal támogassák.

Az aláírásoknál szükséges okmányformák megállapítása után Grünfeld Jakob földbirtokos szólalt fel s hiányosnak tartja az eddigi előmunkát, mert a polgárok hozzájárulási tőkájének gyümölcösözteséről nem gondoskodtak. Kér kikötni legalább 5%, majd 1% jövedelem-biztosítást.

Hogy ez majdnem a lehetetlenséggel határos a betéttársaság mellett, azzal az értekezlet a felszólalón kívül tisztában volt. Komoly figyelemre nem is méltatta senki sem.

Hosszabb eszmecsere a hozzájárulási minimum kérdése keltett. Fittler Béla tisztai ügyész 1000 koronás minimum megállapítását kérte, mert kisebb összegű hozzájárulás esetén az idő rövidsége miatt nem remél eredményt. Csontos Pál a minimális összegnek 100 koronára való leállítását s első sorban a közüntözettek megnyeresét kéri. Dieballa György a prospektus precizitását javasolja.

Általános figyelmet keltett s egyhangú hozzájárulással találkozott ifj. Zichy János gróf felszólalása. Kijelenti, hogy az ügy iránt nagyon érdeklődik, a részleteket azonban mindaddig nem ismerte, már pedig ily nagy horderejű dologban a rögtöni elhatározás nem ajánlható. Halasztást proponált a választást illetőleg s ez idő alatt kiki a kérdéssel behatóbban foglalkozhatik s a saját ismeretkörében az ügynek propagandát csinálhat. Kéri ez ügyben egy újabb értekezlet összehívását, melyen az érdeklődők már komoly elhatározással s érett megfontolással jelenhetnek meg. A maga részéről anyagi támogatást ígér.

A választartó eljénzéssel fogadott beszéd hatása alatt elhatározta az értekezlet, hogy e tárgyban még e hó 25-én újabb értekezletet tart s a polgármestert pedig felhatalmazza, hogy minél szélesebb körben ismeresse minden lehető módon a gyár létesítésének ügyét. A minimális hozzájárulási összeg 200 koronában állapítottat meg.

A város költségeloirányzata.

A törvényhatóságokról alkotott törvény 21. §-a a következőket mondja: „A törvényhatóság egyetemét a bizottság képviseli s a mennyiben a törvény kivételesen másként nem intézkedik, a hatósági gyakorlat a törvényhatóság nevében a bizottság gyakorolja.”

Ez a mi rövid válaszuk Dieballa György és azon bizottsági tagok jajgatásaira, a melyek mint időnként visszatérő vészmadarak megjelennek a közgyűlés termében nem azért, hogy orvoslást nyújtsanak, hanem, hogy kétségbejtsék a közönséget. Nem azért ülnek a város atyái a zöld asztalnál, hogy néha-néha csupa szokásból rugjanak egyet a hatóságon, hogy iparkodjanak tekintélyt venni annak a testületnek, melyhez kell, hogy bizalom fűzőn bennünket s a mely testületnek tagjai legnagyobbbrészt épen a város-

atyák körültekintő bizalmából foglalják el a törvényhatóság termében a tisztai széket. Tudjuk, mert hisz már erőt vesz rajtunk a sok panasz, hogy városunk gazdálkodása nem a legjobb, ámde azt is tudjuk, hogy ez a baj nem az utóbbi egy vagy két évi gazdálkodás szomorú eredménye. Míg volt a városnak az adósság mellett jövedelmező törzsvagyona, a törvényhatóság elég könnyelműen szavazott meg mindent, sokszor a *vezető-kéz felretöltésével* is. És ki ennek az oka, talán nem maga a törvényhatóság? Hogy a közönség nagy a közügyek iránt, az igaz! De hát ki tehet arról, hogy némely ember mandátumot vállal s legkisebb kötelességét is fontosabbnak tartja a közügynél. Vagy nem ezt igazolja-e ama körülmény, hogy a tegnapi közgyűlésen a költségeloirányzat részletes tárgyalásánál 12 óra kor már csak 6 bizottsági tag ült a teremben? Ki lát a hibás? Nem épen azok, a kik nem egyszer hangoztatják a közügyek iránti közömbösséget? Igen, bűn és véték mandátumot vállalni oly egyéneknek, a kik ezt csak urhátnámságból s hiu tetszelgésből teszik.

A kinek más dolga van, s ez teljesen elfoglalja, ne legyen bizottsági tag; a ki nem képes e fontos hivatás betöltésére, ne fogadjá el a közönség kitüntető bizalmát! Egész emberekre van szükségünk, a kik tenni akarnak és tudnak a közügyek terén! Férfiakra van szükségünk, a kik bátran szembeszállnak az igazuk védelmezésében körömszakadtig. Álljon a sarkára minden ember, ha megingatásúra törnek! Ne jajgassunk, ne lementáljunk, hanem *annak idején és helyén* cselekedjünk, cselekvésünkben ne álljunk félre az első ellenszó hallatára. Vagy talán nem ezt tapasztaltuk a tegnapi közgyűlésen? *Dieballa* György biz. tag igen szépen kidolgozott beszéddel, egy csomó számadattal iparkodott meggyőzni a közönséget, hogy rossz a közigazgatás, rossz a gazdálkodás, a régmúltban botorkált s a jelenről majdnem megfeledkezett. Jóakaratu munkát végzett haszon nélkül, mert módus vivendit nem nyújtott, orvoslást nem ajánlott az egyetértés jóindulatu ajánlásán kívül. Becsületes törekvés jellemzi munkásságát, de mit ér mindez, ha feláll utána *Havranek* József polgármester s egy két szóval ex abrupto tönkre silányítja a hosszas fáradozás gyümölcsét?!

Az eddig elmondottak után joggal remélhetjük *Dieballa* biz. tagtól, hogy a költségeloirányzat részletes tárgyalásánál hasznos változtatásokat fog indítványozni. Ezt nem tette. Itt tünik pedig ki az éles látás biztos tekintete. — A jelenből a jövőbe tekinteni, a mit annál szükségesebb lett volna megtenni, mert szomorú mult áll a hátunk mögött. A *Dieballa* biz. tag által nyújtott pillanatnyi felvétel kiegészítésére *Farkasdy* Dezső biz. tag vállalkozott. Felemlíti a cselédügy rendezését, az aggintézet, új városház, kórház, vicinális-vasut kérdését s szomorodott szívvel konstatálja, hogy mindezek közgyűlési határozat után fogafanasítás nélkül irattárba kerültek. Szomorodott szívvel konstatáljuk mi is, hogy ez a kérdés sehogyssem illeszthető a költségeloirányzat keretének tag keretébe s valóban kötelességet teljesített volna, ha ezt interpelláció alakjában érdemleges tárgyalatást végezt a közgyűlés elé terjeszti. E forma azonban e czélra alkalmas nem lévén, felszólalása eredménytelen volt s hogy maga a biz. tag sem fűzött nagy reményt hozzá, későbbi hallgatagsága igazolta. Nem elég a hibát felemlíteni, kutatni kell az okot és okozót egyaránt, orvoslást csak így várhatunk.

Ugyancsak *Farkasdy* biz. tag indítványozta,

hogya a belvárosi iskola építési céljaira évenként egy összeg vétessék fel s így évek múltán építhetünk iskolát. Ez lehetetlen. A költségvetés keretébe ugyanis csak oly kiadások vehetők fel, amelyek még ugyanazon évben felhasználhatók. Erre elvi jelentőségű határozatok kötelezik a törvényhatóságot. Az az indítvány pedig, mely czélzta, hogy a reáliskolai 10000 kor hozzájárulási összeg elengedtesse, értéktelenné válik, ha kijelentjük, hogy ily irányban már többször tették lépések eredménytelenül s e tehertől való szabadulás csakis a középiskola államosítása esetén remélhető.

Két biz. tag foglalkozott az előiránnyal komolyan, behatóan s mindenkor a tárgyhoz ragaszkodva. Az egyik Kovács István, a másik dr. Sára Gyula biz. tag. Ez utóbbi rámutatott arra a hibára, melyben a felszólalók leledtek, arra t. i., hogy a felhozott bajok orvoslására más módozatot nyújt a törvény, Kovács István biz. tag pedig előtanulmányozás után gondosan, éber szemmel vizsgálta az előirányzatot s kevés szóval rámutatott a tévedésre, felvilágosítást kért s mindenkor konkrét javaslattal állott elő. Megbecsülte a saját értéke szerint a rideg számokat s az érdemet sem hagyta elismerés nélkül. Rámutatott az iskolaszék működésére s különösen elismeréssel adózott Alaghy Dezső iskolaszéki elnök önzetlen buzgalmaért, a ki valóban bölcs belátással, nagy szorgalommal s még nagyobb takarékossgal végzi terhes feladatát.

A most említettek kivül az Iskola-utca és Vörösmarti-tér rendezése keltett némi vitát. Többen az egész Iskola-utca rendezését óhajtották, ámde ez csak óhaj maradt, mert a többség úgy határozott, hogy ez utca a gimnázium előtti részen a Sas-utcaig rendeztesse s a Vörösmarty-tér jobb oldali része is aszfalttírozassék be.

Bakos Szabó András a tobak-utcai alagsatorna büze ellen kel ki. Winkler Vilmos főmérnök adja meg rá a választ. A felszólalás eredménytelensége s mindkét felszólaló nem épen válogatott élczelődése miatt részleteiben az ügyet nem ismertetjük. Hallgatni arra, de beszélni ily figurális formában nem ezüst.

Beszélnünk kell most még Mohai Lajos főszámvevő expozéjáról. Ismerjük a városi főszámvevő pontosságát, figyelmes körültekintését s annál is inkább, mert az általa benyújtott s a tanács által már letárgyalt költségelőirányzat egyes tételeinek megváltoztatására szükség nem volt, bizunk a multak tapasztalatai után a költségvetés realitásában s midőn ebben bizunk, a főszámvevő aggodalmát a magunk részéről is növekedni látjuk, mert a növekedő kiadások fedezésére jövedelmünk elégtelen. S épen ezért komoly megfontolás tárgyává kell tenni azon módozatokat, melyeket jövedelmünk gyarapítására a főszámvevő ajánl. Mellőzve a legelő parcellázását, mely sikerre alig vezetne, igen fontos eszmének tartjuk a községi pénztárak felállítását. Pénzünk van hozzá, meg kell tehát kezdeni a munkát. Fontos következménnyel jár e pénztár létesítése, mert ezáltal a közönség olcsó pénzhez jut s még tetemes finanziaális hasznot hoz a városnak. Különböen e kérdéssel legközelebb részletesen foglalkozunk.

A költségelőirányzatot a bizottság nagyon csekély módosítással elfogadta, ugyszintén elfogadtattak a kisebb pénztárak költségelőirányzatai is.

Ezek tárgyalása után a polgármester jelenti, hogy Langmáhr Gáspár városi alkamrás meg-

hált. A közgyűlés érdemeit jegyzőkönyvileg megörökíti, s a polgármestert megbizza a pályázat közzétételével. — Az orvosi új díjszabást a közgyűlés nem fogadja el s így megmarad a régi tarifa. — A városi állatorvos III. negyedéves állategészségügyi jelentés tudomásul vétetett.

A közgyűlés d. u. fél 2 óraker ért véget.

UJDONSÁGOK.

— **József főhercegről.** József főherceg állapota, mint Alcsuthról táviratozzák, teljesen kielégítő. Az eltörött bokacsont 2—3 hét alatt teljesen egybeforr, addig pedig kezelőorvosa, Boross József dr. tanácsára naponként fürdőt és masszaget használ. Tegnapi járógép segítségével a parkban sétált; remélhető, hogy bajából teljesen kigyógyul. Téli tartózkodásra Fiuméba utazik.

— **Egyházmegyei hírek.** Irises Rajner tökölei káplán Soósuttra. Lattyák Nándor Soósuttról Tökölére, Horváth (Honor) István Ercsiből Erdre, Ligyday Károly Erdről Ercsibe, Andriszék János pedig Kázoról kápláni minőségben Sárkeresztúra helyeztetek át.

— **Jótekönyiség.** Özv. Braun Alajosné helybeli lakos férje emlékére a jótekönyű-nőegyletnek 50 koronát, Lichtnecker Antalné pedig a jótekönyű-nőegylet által kezelt Erzsébet népkonyha költségeire 8 korona 40 fillért adományozott. Mindkét Urnőnek nemes adományaikért hálás köszönetet mond a jótekönyű-nőegylet nevében, Reö Istvánné pénztárnok.

— **Áthelyezés.** Nepraszal István posta- és táviró segédtiszt városunkból a soproni postaigazgatóság számosztályába helyeztetett át. Bár távozását sajnáljuk, a kitüntető áthelyezés alkalmából szívólvü üdvözöljük.

— **Helyreigazítás.** A vármegye közigazgatási bizottságának f. hó 9-én tartott üléséről közölt tudósításunkban félreértés folytán azt irtuk, hogy Fldth Pál báró főispán Quirini Gusztáv kir. főmérnököt rendreutasította. Legilletékesebb helyen azonban úgy értesültünk, hogy ez meg nem történt, miért is tudósításunk e részét ez uton is rektifikáljuk.

— **A katolikus egyetem érdekében.** A csákvári esperesi kerület papsága a katolikus egyetem nagyfontosságú ügyét erejének megfelelőleg szintén előmozdítani óhajtván, f. évi őszi gyűlése alkalmából a nevezetes czélra a maga körében gyűjtést rendezett és elhatározta, hogy e gyűjtést évenként egyszer megújítja, az így összegyűlt összeget tőkésíti és mielőtt a katolikus egyetem megvalósítása a megvalósulás stádiumába lép, az összegyűlt összeget rendeltetésének átadja.

— **Köszönetnyilvánítás.** Mindazok, kik boldogult ipam: László József temetésén szivesek voltak megjelenni, a ravatalra koszorút helyezni s a temetésre fogatot küldeni, fogadják részvétükért legöszintébb köszönetnyilvánítástomat.

Békefi István.

— **Kérelem.** Olvasóink figyelmébe ajánljuk a következő felhívást: Kedves Barátaink és Atyánkfiai! A székesfehérvári Vörösmarty kör mint a hozzátok küldött meghívóból már értesültetek, f. évi december hó 1-én Fejérmegye és Székesfehérvár szab. kir város mint testvértörvényhatóságok közreműködésével a halhatatlan költő: Vörösmarty Mihály, születésének 100-adik évfordulója alkalmából országos emléktűnépélyt rendez. Az ezen meghívókra érkezett válaszokból kitűnik, hogy a legtöbb törvényhatóság, hálás kegyeletének jeléül, a nagy költő szobrára

koszorút óhajjt helyezni, — minthogy azonban az ünnepély december hó 1-én, tehát élővirág koszorúk készítésére és elhelyezésére alkalmatlan időben tartatik, — minthogy továbbá, tekintettel a Nyéken ugyanazon napon tartandó emlékkö elhelyezési, majd a Székesfehérvárról tartandó irodalmi ünnepélyre, a koszorúk elhelyezésére idő alig maradna, — minthogy végül a törvényhatóságok adományából beszerzett érczkoszorú, melynek egyes levellein az adományozó törvényhatóságok nevei megörökítettének marandó emlékként tanusítaná áldozatkészségeket, azon kéréssel fordulunk hozzátok, hogy hazafiai kegyelgetetek adóját ne koszorú elhelyezéssel, hanem a koszorú árának elküldésével rójtátok le és e czélra zánt adományaitokat, minthogy a nagy költő szobra Székesfehérvár város gondozása alatt áll, juttassátok el közülünk az alóírt polgármesterhez, aki a begyűlt adományokról annak idején elszámol. Maradunk: Székesfehérvár, 1900. október 10. Hazafias üdvözléttel Huszár Ágost, Fejérmegye alispánja. Havranek József, Székesfehérvár sz. kir. város polgármestere.

— **A honvédség békeállománya.** Az 1901. évi előirányzat szerint a honvédség állománya a következő: 3366 tiszt és hivatalnok. 27.526 legény. 3636 ló. A tisztek közül 1 tábornagy, 9 altábornagy, 28 vezérőrnagy. Vezérkari tisztek: 4 ezredes, 8 alezredes, 13 őrnagy, 36 zásados, 36 főhadnagy, csapat-törzs és főtisztek a gyalogságnál és lovasságnál együttesen: 2252. tiszt-helyettes 437. tiszti helyi alkalmazásban 187. honvéd hadbíró 67. honvéd intendáns 59. honvéd lelkész 6. állatorvos 22, nem besorozottak a rangosztályokba 364. altiszt és őrvezető 5324. közlegény 21.401.

— **A „Fejérmegyei-kör“ közgyűlése.** A középiskolát Székesfehérvárról vevétt egyetemi ifjakból Budapestben alakult „Fejérmegyei-kör“ a napokban tartotta alakuló közgyűlést. Először a szűnidei bizottság nevében Kiss Géza tette meg jelentését, mire a közgyűlés a bizottságot fölmentette. Ezután a tisztikar megválasztására került a sor. A kör újból elnökeül választotta mult évi ügybuzgó vezetőjét, Vindisch Istvánt, ki azonnal el is foglalta elnöki székét. Megköszönte az iránta való bizalmat, — összetartásra buzdított, hogy a kör minél méltóbb képviselhesse Fejérmegye ifjuságát. Majd tovább vezette a választást, melynek eredménye a következő: alelnök: Kiss Géza. titkár: Kiss István. főjegyző: ifj. Havranek József. pénztáros: Deutsch Gyula, házmagy: Nagy Zsigmond. ellenőr: Hajnal Sándor. aljegyző: Hajnal Imre. A kör bizottsága így alakult meg: rendező tagok: Berényi Győző, Csekeő Nándor, Kemény Aladár, Keresztes Győző, László Aladár, Paulini Béla. Pótagok: Schönheim Lajos, Farkas Zoltán. Az ifjú kör ezzel megkezdte működésének második évét. Már a mult évben is beigazolta komoly célját és életképességét helyes mederben folyt közgyűléseivel és négy ízben rendezett, fényesen sikerült irodalmi estélyeivel. S csak anyagi helyzetének javulását várja, hogy ezekről még eclatansabb módon tegyen bizonyoságot, hogy helyes céljait a megvalósulásához még közelebb vigye s hogy Fejérmegye közönségében maga iránt a legjobb véleményt költse föl.

— **Bizottsági tag-választás.** Csákvár, Duna-Adony, Erd. Eresi, Szabad-Battyány és Szent-Mihály községekben a megyei bizottsági tagok választása november hó 15-én fog megejtetni. Itt-ott már most megkezdődött egy-egy jelölt érdekében a korteskedés.

— **Szüret a bálteremben.** Széles jókedv s mindvégig derült hangulat jellemzi azt a szüreti ünnepélyt, melyet a déli vasut műhely munkásainak dalegylete f. hó 14-én a polgári lövölde helyiségében rendezett. Az ünnepély daczára annak, hogy az esti órákban szakadó eső sok családot gátolt meg a megjelenésben, igen kitűnően sikerült. A fiatalság nagy része magyar

ruhában jelent meg s ez a körülmény igen kelle-
mesen színezte a bálterem általános képét. Meg
kell említenünk s elismeréssel kell adoznunk
a dalegyletnek, mely *Jímber* Zsigmond zene-
tanár ügyes vezetése mellett sok, kedves magyar
dal éneklésével valóban szép élvezetet nyújtott
a jelenvolt közönségnek. A szűret lefolyása élénk
volt s a sok tréfás jelenet és fesztelen jókedv
emlékeztetést tesz a kedves ünnepélyt, mely
csak a hajnali órákban ért véget. A négyeseket
60—70 pár táncolt.

— **A kasszatündör tragédiája.** Napokkal ez-
előtt *Szűcs Gizella* városunkba jött s itt mint
kávéházi pénztárosné nyert alkalmazást. Sehogy
sem tetszett neki a kávéházi élet s alig egy-két
napi szolgálat után búcsút vett a kávéházról,
hogy szabadabb és jövedelmezőbb életmódot
kezdjen. Az itteni szállodáknak volt lakója s
bár ismeretkőre nem volt nagy kiterjedésű, a
szállodai bérzsoba elég látogatott volt. A rend-
őrségnek ez aligha tűnt volna fel, ha egy kecske-
méti hivatali megkeresés fel nem hívja a figyel-
mét a gyanus körülmények között bujkáló nőre.
Itt kezdődik a dolog tragikus oldala. A kecske-
méti rendőrség ugyanis tudatta az itteni ható-
sággal, hogy *Szűcs Gizella* pénztárnokné *Zahler*
Adolf ottani kávéházában volt alkalmazva s egy
szép napon mintegy 230 korona értékű ruha-
nemű összecsomagolása után eltűnt. Körözik.
Simon Sándor alkaptány vállaltára fogta a na-
gyon is harcias fellépésű nőt, a ki konok ta-
gadása mellett mindaddig megmaradt, míglen a
megmotozás pozitív eredményre nem vezetett.
Beismerő vallomást tett ekkor és sirva beszélt
el, hogy ő a kávés rokonnak biztatására kö-
vette el tettét, ártatlanságát azonban nem tudja
igazolni. S a községi kapitány elhitt bár min-
dent s szíve mégsem látta meg, átkísértette a
megtestesült ártatlanságot az ügyészhez.

— **Betörések.** A budapesti razzia elől, ugy-
látszik, többen menekültek s városunk kapott
néhány jó madarat. Szombaton éjjel ugyanis
Huszár Dezső és *Schreindorfer Ferencz* kórház-
utcai mészárszékébe ismeretlen tettesek betör-
tek s az ott talált pénzt, valamint sok húsfélét
elloptak. — *Marshall* kossuth-utcai hentes
üzletébe is be akartak törni, itt azonban való-
színűleg megzavarták működésüket. A rendőrség
nyomoz.

— **Verekedő kocsisok.** *Lits János*, Pollák
Gusztáv szállító kocsisa vasárnap este a vasutra
ment s az állomás előtt őrizetlenül hagyta lovait.
Valószínűleg a bérkocsisoknak utjokban volt a
kocsi, mert *Derecséri* bérkocsis elvezette onnan
a lovakat. *Lits* kijövéen az állomásról, éktelen
háromkodásban tört ki s megveréssel fenyegette
azt, a ki az ő lovait el merészelté vezetni. Szó
szót ért a két kocsis között, majd verekedésre
került a dolog s a közönség legnagyobb meg-
botránkozására döngöttek egymást mindaddig,
míg a rendőrök nem tiltakoztak ezen eljárások
ellen. *Lits*, mint mondják, verekedés közben bic-
kát vett elő, súlyosabb sértés azonban egyiket
sem érte.

— **Tűz a vidéken.** Folyó hó 11-én éjjelutáni
2 $\frac{1}{2}$ óraker harangkengés riasztotta fel álmából
Csurgó község lakosait. Mindenki sietett a Mező-
hegyes utcába, ahol a 112. számú, úzv. Szabó
István és ifj. Tóth Ferencz közösen birt lakó-
háza égett. A veszedelem nagy volt, mert a tűz
közébe rengeteg gyuananyag volt felhalmozva,
szerencsére azonban, a lakosok idejében láttak
hozzá a védekezéshez és az ottani önkéntes
tűzoltók segítségével, kik dicséretes buzgalommal
milködtek, rövid másfélóra alatt lokalizálták a
tűzet. A lakóházon kívül csak egy istálló és
egy akol égett le. A kárt 1000 koronára becsülik,

melyből 400 korona biztosítás révén megtérül.
A tűz valószínűleg gyujtogatásból ered, miért
is a tettest erőlyessen nyomozzák.

— **Öngyilkosság.** *Kriszók Mihályné*, szül.
Csapó Terézia 52 éves, a bodajki községi csősz
felesége f. hó 10-én délelben ebédet vitt férjének.
Mikor odaért a kunyhóhoz, azt mondta: „Mihály,
siessen kend, mert disznók vannak a szőlőkbe!”
A csősz erre eltávozott és míg a disznókat
kereste, addig az asszony a kunyhó gerendájára
felakasztotta magát. Hogy disznók garázdálkodtak
volna a szőlőben, csak mese volt, melyet az
asszony kigondolt, hogy férjét a kunyhóból egy
kis időre eltávolítsa. Mire a kereséstől kifáradt
csősz a kunyhóhoz visszatért, az asszony már
meg volt halva. Másnap dr. Szauer György
járásorvos megtartotta az orvosrendőri hullá-
vizsgálatot. A boldogtalan asszonyt — hir szerint
— családi perpatvar űzte a halálba.

— **Végzetes véletlen.** *Bernrieder* László pát-
kai földbirtokos f. hó 13-án a déli órákban a
pátkai határban vadászott. Hosszas bolyongás
után egy kukoriczásba ért, a hol jött is vad lö-
vésre. A puska eldördül s a következő pillanat-
ban egy rémes kiállítás volt hallható a kukori-
czásból. *Bernrieder* a hang után ment s tényleg
meg is találta *Bocz Jánosné* sz. Balázs Katalin
pátkai lakosnőt eszméletlen állapotban. Nevezett
nő ugyanis a telekben dolgozott s szegényes
ebédjét a kukoricza között védett helyen akarta
elköltetni. E közben érte az eltévedt golyó, mely
halált ugyan nem okozott, de súlyosan megsebe-
sítette a szegény asszonyt.

Irodalom.

— „**Magyar szemle.**“ Ajánlanunk e fontos
irodalmi hetilapot már szinte felesleges. *Kaposi*
József szerkesztő jó hirneve s a változatos és
dus tartalom mindenkor önmagában hordja a
dicséretet. A lap 41. száma a következő gazdag
tartalommal jelent meg: A társalgás művészete.
— Az oberammergaui passiójáték. — Az ifjuság.
Apor Lászlótól. — A szülőföld. *Vértessy* Gyula-
tól. — *Olga*, *Pista* és *Sándor* bácsi. *Szeeső* Vil-
mostól. — Öreg nótás. *Ráky* Lajostól. — Mese
a kutágsárlól és a vándorról. *Danka* Istvántól. —
A légyott. — Nehéz idő, emlékezem reád. . . .
Andor K.-tól — *Serlendis*. *Rangabé* *Risos* Sán-
dortól. — *Nyulassy* Antal. *Dr. Récesey* Viktor-
tól. — *Szinházi* krónika. — Hétről-hétre. —
Irodalom és művészet. A lap előfizetési ára
egész évre 12 kor. Szerkesztőség és kiadóhivatal
Budapest, VI. Új-utca 14. sz.

— **Világhírű munka magyar nyelven.** *Brehm*
Alfréd-nek az állatvilág ritka tehetségű megfi-
gyelőjének és kiváló zoológiai írónak „*Tierleben*“
című tíz kötetes munkája legközelebb magyar
nyelvű kiadást ér. A világhírű mű, mely gyors
egymásutánban angol, francia és olasz átdolgo-
zásban látott napvilágot, a *Légrády* testvérek
kiadásában, az eredetivel azonos terjedelemben s
ugyanolyan díszes kiállításban fog megjelenni. A
kiadó czég a műnek áttiltására egyik legjobb
szakerőnket, *Méhely* Lajos tanárt és akadémikust
nyerte meg s a hazai olvasó közönség bizonyára
örömmel vesz tudomást a nagy nemzet vállalko-
zásáról.

— **A Lévai-féle Magyar Gazdák Zsebnaptára**
az 1901-ik évre, a melynek megjelenéséről már
megemlékeztünk, most jelent meg és készen fel-
szik előttünk. A naptár kiválóan csinos küljé-
vel már leküti a figyelmet, beltartalma pedig
teljesen olyan, a minőnek a szerkesztőség mondta.
Nincs teletömve szakközleményekkel, a mik nem
is zsebnaptárba valóik és melyeket a gazdasági
szakmunkákban és folyóiratokban keres és talál
meg az érdeklődő gazda, hanem csupa praktikus
följegyzési rovatokból áll s így a Lévai-féle Ma-
gyar Gazdák Zsebnaptárát bátran mondhatni a
gazdaközönség strazzájának, első följegyzési köny-
vének. Zsebben könnyen hordható, a nélkül, hogy
a zsebet lehúzná. Az Első magyar papir-tpar r.
t. gyárából való a papir, amelyre nyomva lett.
Az ára — 2 korona — olyan olcsó, hogy min-

den gazdálkodó megszerezheti anyagi megeről-
tetés nélkül. A naptárt Lévai Mór kiadóhivatala
Ungvárt adta ki, a hol meg is rendelhető. A ki-
az árát utalványon előre beküldi, annak bér-
mentyé szállítja a kiadóhivatal. Mielőben ajánljuk
a gazdaközönségnek ezen valóban sikerült zseb-
napárt megszerzését.

Felbős szerkesztő: Chay Antal.

Eladó diszgalambok.

Carrier, indus, gimpli, brünni-golyvás,
angol-parókás, angol-páva, blondinetta és
szatinetták jutányos áron kaphatók.

Czím megtudható a kiadó-hiva-
talban.

Építésszek, építőmesterek és háztulajdonosok

figyelmébe ajánlja gyártmányát az

ELSŐ MAGYAR

„SCAGLIOL“ építőlemez-gyár

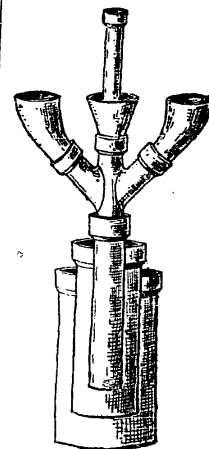
TATA-TÓVÁROS.

A szabadalmazott építőlemez, nyaralók,
lakóházak, amerikai jégvermek, gazdasági és
gyári épületeknél vagy ezek átalakításánál ki-
válóan alkalmas.

Tűz és fagymentes, teljesen száraz mennye-
zetek, boltozatok, kerítésfalak, válaszfalak, ké-
mény és szellőztető csövekhez alkalmas, gomba,
féreg és salétrom mentes anyag.

Új, gyors és a legolcsóbb építkezési rendszer.
Magyarázó füzetek és egyes anyagok árai
díjtalanul küldetnek.

Beton és Cementáru-gyár.

Szabadalmazott (Zis-
seler rendszer.) sodrony-
szövetbetűt betoncsö-
vek, könyvek, tölsér
és elágazások bármily
átmérővek, továbbá lá-
bazati-kövek, lépcsők,
kéményfedkövek és ce-
ment burkoló lapok állan-
dóan raktáron vannak.
— Istálló jászolokat,
etető és itató vályukat
jutányos áron ké-
szíttetnek.

**SZVOBODA
GYULA**

építész.

TATA-TÓVÁROS.

HIRDETÉSEK

felvétetnek

kiadóhivatalunkban

jutányos áron

(Iskola-utca 4. sz.)

Nyomatott Debreczeni Gyula könyvnyomdájában Székesfehérvárott, Iskola-u. 4. sz.